

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Настасійчука Олександра Васильовича «Юриспруденція оцінок Карла Ларенца» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

1. Обґрунтування теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

«Головні методологічні течії» (Ф. Бідлінські) – юриспруденція понять (Begriffsjurisprudenz: Ф. К. фон Савіні та ін.), юриспруденція інтересів (Interessenjurisprudenz: Ф. Гекк та ін.), юриспруденція оцінок (Wertungsjurisprudenz: К. Ларенц та ін.) – послідовно та, з певного часу, в тісному переплетенні репрезентують упродовж ХІХ, ХХ та ХХІ століть традиційну юридичну методологію. З 70-х років минулого століття до них долучається теорія юридичної аргументації (Р. Алексі та ін.), яка стає немов спільним знаменником, на основі якого можна ці течії належно порівняти й дослідити.

Із цих течій юриспруденція оцінок має найяскравіше виражений філософсько-правовий характер у своїй орієнтації на розв'язання насамперед етико-правових (морально-синтетичних) проблем, на відміну від чисто аналітичного характеру юриспруденції понять і переважно соціально-синтетичного характеру юриспруденції інтересів. Юриспруденція оцінок узагалі та юриспруденція оцінок німецького професора Карла Ларенца зокрема все ще залишаються terra incognita для українського праворозуміння, а тому звернення до їхнього розгляду – з акцентом на творчі успіхи і невдачі К. Ларенца – є актуальною темою для дисертаційного дослідження.

Стан дослідження юриспруденції оцінок К. Ларенца в Німеччині і Україні різний. В Німеччині така юриспруденція, в якій консолідується філософія і методологія права, а також численні догматичні (цивілістичні) праці зазначеного автора, добре відома. К. Ларенц є, наприклад, самим цитованим автором у фундаментальній праці Я. Шредера «Право як наука. Історія юридичної методології в Новий час (1500–1990)», третє видання якої вийшло друком в 2020 році. Науковій діяльності К. Ларенца, яка з самого початку відбувалася під знаком аксіологічно-діалектичного право розуміння, присвячені

дисертації, монографії і окремі статті, що дають вступне і ґрунтовне уявлення про творчий шлях і особистість К. Ларенца якраз в аспекті формування юриспруденції оцінок. Серед них варто виділити передусім дисертаційну монографію Б. Гюперса «Карл Ларенц – Методологія і філософія права в історії і сучасності» (2010), велику статтю К.-В. Канаріса, учня К. Ларенца, «Карл Ларенц» (2010), а також статтю Р. Фрассека «Метод і цивільне право у К. Ларенца (1903–1993)» зі збірника статей про відомих німецьких методологів права і цивілістів «Методика цивільного права – від Савіньї до Тойбнера», третє видання якого за ред. Й. Рюкєрта і Р. Зайнеке вийшло у 2017 р. Проте не ці праці і аналогічні праці таких іноземних авторів, як: Б. Рютерс, Я. Шапп та ін., взяті за основу для цієї дисертації, а сформульована Р. Алексі в дисертаційній монографії «Теорія основних прав» (1985) теза про те, що «Теорія принципів – це теорія цінностей, очищена від хистких припущень», яку варто узагальнити до тези, яка нами далі захищається, що теорія юридичної аргументації – це юриспруденція оцінок К. Ларенца, очищена від хистких припущень. Те, як таке «очищення» може відбуватися не тільки в Німеччині, але й в Україні, є основним відкритим питанням, на яке далі дається відповідь. Крім того, важливе значення має теза Т. Ріма, представника наукової школи К. Ларенца і автора також дисертаційної монографії «Зважувальні рішення в практичному правозастосуванні. Аргументація, доказ, оцінка» (2006), про «інтеграцію зважування в модель субсумції», тобто, якщо узагальнити, про те, що юриспруденція оцінок, всупереч думці самого К. Ларенца, є принаймні загалом субсумцієздатною.

В українській юридичній і філософській літературі можна знайти підходи, на які варто опиратися в процесі дослідження юриспруденції оцінок К. Ларенца. Передусім слід згадати про аналіз аксіологічних і деонтологічних практичних понять, який здійснено Н. А. Гураленко. Крім того, важливим є внесок С. І. Максимова в формування належного уявлення про творчі здобутки Р. Алексі, які ми взяли за основу, як зазначено вище, для дослідження юриспруденції оцінок К. Ларенца. Істотне значення також має запропоноване С. І. Максимовим поняття правової реальності. Системний підхід А. І. Уймова (аналіз структури, субстрату і концепту системи) став відправним методологічним пунктом нашого викладу. Дослідження так званих норм для

вирішення Є. Ерліха, проведене В. Г. Савчук, також містить цікаві аргументи, завдяки яким можна показати суттєві недоліки праворозуміння К. Ларенца. Важливими для розуміння юриспруденції оцінок К. Ларенца є праці на тему теорії принципів (О. О. Уварова, С. П. Погребняк та ін.), теорії юридичної аргументації і юридичної герменевтики (Т. І. Дудаш та ін.), юснатуралізму (С. П. Рабінович), теорії оцінок (П. М. Рабінович), теорії права (М. І. Козюбра та ін.), філософії права (А. А. Козловський та ін.), теорії основних норм (В. В. Трутень, А. Г. Павлюк та ін.), реляційної техніки (О. Г. Степенюк та ін.), мобільного (гнучкого, відкритого) поняття юридичної відповідальності (О. Д. Максимюк). Цей ряд, який можна продовжити, підводить до конкретизації основного відкритого питання, як питання, по-перше, про місце юриспруденції оцінок в історії юридичної методології XIX, XX, XXI століть, по-друге, про ступінь раціональності юриспруденції оцінок К. Ларенца у вузькому сенсі (*sensu stricto*), в широкому сенсі (*sensu largo*) і в найширшому сенсі (*largissimo sensu*), тобто в межах відповідно творчості самого К. Ларенца, його наукової школи, а також поза цією школою; по-третє, про особливості трансформації юриспруденції оцінок в теорію юридичної аргументації.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане на кафедрі теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича відповідно до плану наукових досліджень кафедри в рамках кафедральної тематики: «Захист прав людини»/«Protection of human right» (Номер державної реєстрації: 0121U109357).

Мета і завдання дисертаційного дослідження. Метою дослідження є подальший розвиток раціональності юриспруденції оцінок К. Ларенца.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань:

– визначити місце юриспруденції оцінок в історії юридичної методології XIX, XX, XXI століть, в т.ч.:

– проаналізувати головні методологічні течії під кутом їхнього евалюативного дуалізму;

– загально охарактеризувати юриспруденцію понять і з'ясувати її аналітично-аргументативний потенціал;

– загально охарактеризувати юриспруденцію інтересів і юриспруденцію

оцінок і з'ясувати їхній синтетично-аргументативний потенціал;

– визначити поняття юриспруденції оцінок К. Ларенца in abstracto та in concreto.

– експлікувати ступені раціональності юриспруденції оцінок К. Ларенца, в т.ч.:

– пояснити свідому імпліцитність юриспруденції оцінок К. Ларенца у вузькому сенсі (sensu stricto);

– продемонструвати деліберативно-субсумтивну експліцитність юриспруденції оцінок К. Ларенца у широкому сенсі (sensu largo) його наукової школи;

– показати, як юриспруденція оцінок К. Ларенца може розумітися схвально або критично в найширшому сенсі (largissimo sensu).

– аргументативно реконструювати юриспруденцію оцінок К. Ларенца шляхом трансформації аксіологічно-діалектичної юриспруденції в метадеонтологічно-інтегративну юриспруденцію, в т.ч.:

– запропонувати модальну і аплікативну реконструкцію юриспруденції оцінок К. Ларенца;

– запропонувати концептуальну реконструкцію юриспруденції оцінок К. Ларенца, в т.ч.:

– висвітлити теоретико-прикладний пріоритет метадеонтологічних практичних понять перед аксіологічними практичними поняттями.

Об'єктом дослідження є інтегративна теорія юридичної аргументації.

Предмет дослідження – юриспруденція оцінок К. Ларенца.

Методологія дослідження. Основним дисертаційним методом є системний підхід у сенсі А. І. Уйомова, який полягає в аналізі відповідних систем з точки зору їхньої структури, субстрату і концепту. Цей метод використовується для надання дисертаційному дослідженню систематичного (системного) характеру. Він пояснює, зокрема, природу евалюативного дуалізму, тріалізму вимірів права, правової реальності, способів аргументативної реконструкції юриспруденції оцінок К. Ларенца. Основними методом 1 і 2 розділів дисертації є історико-критичний метод. Він використовується для аналізу історії і сучасного стану юриспруденції оцінок К. Ларенца у контексті юридичної методології і/або теорії юридичної

аргументації. Юридична методологія розуміється при цьому як зворотний бік теорії юридичної аргументації. В 2-му розділі використовується також метод експлікації, який потрібен для належної характеристики ступенів раціональності юриспруденції оцінок К. Ларенца. В 3-му розділі основним методом є метод аргументативної реконструкції, який, будучи особливим випадком системного підходу, потрібен для модальної, аплікативної і концептуальної характеристики юриспруденції оцінок К. Ларенца в процесі її відповідної трансформації.

В дисертації загально-наукові методи дослідження (історичний, порівняльний, логічний аналіз та ін.) використовуються *ad hoc*, наприклад, для створення відповідних класифікацій, визначення понять, доведення головного результату роботи (юриспруденція оцінок аксіологічно-діалектична форма теорії юридичної аргументації) тощо.

2. Формування наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації.

Дисертацію Настасійчука О.В. присвячено історико-критичному і систематичному дослідженню юриспруденції оцінок К. Ларенца як аксіологічно-діалектичної форми інтегративної теорії юридичної аргументації. В процесі дослідження показано, яке значення юриспруденція оцінок К. Ларенца має або може мати в правовій культурі, проаналізовані головні методологічні течії, визначені ступені раціональності юриспруденції оцінок у вузькому, широкому і якнайширшому сенсі, а також здійснено аргументативну реконструкцію юриспруденції оцінок у формі переходу від аксіологічного акцентування до метадеонтологічного.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

На захист виносяться наступні наукові положення:

вперше:

1. визначено поняття інтегративної теорії юридичної аргументації як евалюативної теорії, тобто теорії закритої і/або відкритої правової оцінки, яка включає або може включати в себе аналітичну і три види синтетичних юриспруденцій, а саме метадеонтологічну (дискурсивну), аксіологічну і антропологічну (телеологічну);

2. визначено поняття юриспруденції оцінок К. Ларенца *in abstracto* та *in concreto*: абстрактно така юриспруденція – це аксіологічно-діалектична форма

інтегративної теорії юридичної аргументації, а конкретно – це одна із традиційних методологічних течій, розвинута К. Ларенцом та його учнями на основі ідей Гегеля, Р. Штамлера, Ю. Біндера, Г.-Г. Гадамера та ін., в центрі уваги якої перебуває питання про критерії і процес відкритого правового оцінювання;

3. визначено прогалини раціональності (у сенсі Р. Алексі) традиційних методологічних течій, а саме: ігнорування відкритої оцінки в юриспруденції понять, недооцінка відкритої оцінки в юриспруденції інтересів і аксіологічно-діалектичний характер оцінки в юриспруденції оцінок.

4. встановлено аргументативний потенціал аналітичних і синтетичних методологічних течій на основі поділу практичних понять: юриспруденція понять орієнтується на деонтичні практичні поняття, юриспруденція інтересів – на антропологічні, юриспруденція оцінок – на аксіологічні, а теорія юридичної аргументації – на метадеонтологічні.

5. проведено аналіз аргументативного потенціалу різних форм інтегративної юриспруденції на основі протиставлення норма–процедура і показано, що юриспруденція понять орієнтується на дефінітивні норми і субсумцію, юриспруденція інтересів – на зважування і телеонорми, юриспруденція оцінок – на зважування і аксіонорми, а теорія юридичної аргументації – на зважування і (мета)деонтологічні норми-принципи.

6. показано розвиток раціональності юриспруденції оцінок К. Ларенца в цілому як перехід від імпліцитної юриспруденції оцінок в вузькому сенсі до частково експліцитної юриспруденції оцінок в широкому сенсі, а потім до власне експліцитної юриспруденції оцінок в найширшому сенсі, тобто від філософсько- і/або методологічно-правової теорії самого К. Ларенца (свідома відмова від формалізації юриспруденції оцінок) до теорії, в якій зробили внесок його наукові учні (формалізація засобами традиційної логіки процесу зважування цінностей Т. Рімом), а потім до теорії оцінок, яка будується з урахуванням теорії зважування принципів Р. Алексі, побудованої засобами сучасної логіки і аналітичної філософії;

вдосконалено:

7. ідею К. Ларенца про те, що юриспруденція оцінок є продовженням тлумачення, і показано, що таке продовження може мати не тільки

аксіологічну, але й метадеонтологічну і/або іншу синтетично-інтегративну форму;

8. ідею Р. Алексі про тісний зв'язок юриспруденція оцінок і теорії юридичного дискурсу і встановлено, що відношення між цими теоріями аналогічне відношенню між відповідно етикою добра і етикою обов'язку;

9. теорію зважування як спільного знаменник всіх трьох синтетично-евалюативних юриспруденцій і, зокрема, показано, що існують казуальна теорія зважування (К. Ларенц), інтегративна деліберативно-субсумтивна теорія зважування (Т. Рім), комплементарна теорія зважування (як зовнішнього виправдання на протипагу внутрішньому виправданню, Р. Алексі) та ін.

набули подальшого розвитку:

10. ідея Р. Алексі про взаєморозвиток юриспруденції оцінок і теорії юридичної аргументації. Такий розвиток відбувається шляхом виправлення двох «головних помилок» Ларенца (в термінології О. Лібмана), а саме: уявлення про несубсумцієздатність відкритої правової оцінки і уявлення про пріоритет в рамках правової оцінки аксіологічних практичних понять перед метадеонтологічними практичними поняттями.

11. деліберативні теорії Т. Ріма і Р. Алексі, зокрема оригінально показано за допомогою кваліфікованої модальної системи S5 Кларенса Льюїса (системи Теофраста) відношення виміру чинності і виміру ваги права як філософсько- і методологічно-правової основи для побудови теорії зважування;

12. ідея права і правильного права, і показано, як в рамках інтегративної теорії юридичної аргументації аксіологічні практичні поняття можуть бути трансформовані в метадеонтологічні практичні поняття, а також як синтетичні практичні поняття в результаті їхньої конвергенції дозволяють здійснити перехід від ідеї права як перманентної практичної проблеми до правильного права як права не тільки справедливого, але й доброго, доцільного тощо.

В дисертаційній роботі вперше на монографічному рівні визначено значення юриспруденції оцінок К. Ларенца в широкому контексті методологічних течій, які розвивалися від початку XIX століття до наших днів. Запропоновано конкретне і абстрактне визначення юриспруденції оцінок К. Ларенца. Встановлено, що К. Ларенца усвідомлював імпліцитний в частині субсумцієздатності характер своєї юриспруденції. Показано, як юриспруденція оцінок може бути використана в

передусім в навчальній практиці в Україні в рамках розвитку реляційної техніки і експертного стилю.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, які захищаються.

Науковий рівень дисертаційного дослідження і наукових публікацій О.В. Настасійчука відповідає вимогам, що висуваються до робіт на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

У дисертації містяться повні й обґрунтовані науково значимі результати, що опубліковані в двадцяти наукових працях, зокрема у чотирьох наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України з юридичних наук, а також в чотирнадцяти збірниках тез або публікацій матеріалів науково-практичних конференцій, та в двох інших публікаціях.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у реалізацію конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач показав належний рівень теоретичної підготовки, будучи практикуючим правником. Під час роботи опрацьовував першоджерела, сучасну наукову літературу, апелюючи, зокрема, і до судової практики, що свідчить про навички самостійного наукового дослідження та ефективного правозастосування.

6. Наукове та практичне значення роботи.

Результати проведеного дослідження мають значення:

– у *науково-дослідній діяльності* – для поглиблення уявлень про історію і сучасний стан юридичної методології і/або теорії юридичної аргументації в ХІХ, ХХ, ХХІ століттях;

– у *правозастосовній діяльності* – для формування праворозуміння правозастосовників, яке не обмежується такою формою застосування права, як субсумція, а знає й інші форми, передусім зважування благ і/або принципів, застосування принципу пропорційності тощо;

– у *навчальному процесі* – при підготовці навчальних і навчально-методичних посібників з дисциплін «Методологія права», «Філософія права», «Теорія норм».

7. Використання результатів роботи.

Дисертаційне дослідження О.В. Настасійчука містить науково обґрунтовані теоретичні положення і практичні рекомендації, що можуть бути використані в освітньому процесі юридичного факультету, зокрема при викладанні дисциплін «Методологія права», «Філософія права», «Теорія норм», «Реляційна техніка і експертний стиль».

Висновки та окремі положення дослідження доцільно використати в процесі підготовки навчально-методичних посібників, що є корисними для студентів та аспірантів під час самостійної роботи.

8. Повнота викладу матеріалів у публікаціях та особистий внесок здобувача.

Основні положення та висновки дослідження викладені в шістнадцяти наукових працях, зокрема у чотирьох наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України з юридичних наук, а також в чотирнадцяти збірниках тез або публікацій матеріалів науково-практичних конференцій, та в двох інших публікаціях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Настасійчук О. В. Зважування благ у Карла Ларенца. *Часопис Київського університету права*. 2021. Вип. 1. С. 65–70.
2. Настасійчук О. В. Зважувальні рішення в науковій школі Карла Ларенца. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. Серія : Юридичні науки. 2021. Вип. 9. С. 5–12.
3. Настасійчук О. В. Перехід від імпліцитної до експліцитної юриспруденції оцінок: Карл Ларенц, Клаус-Вільгельм Канаріс, Томас Рім. *Держава та регіони*. Серія : Право. 2021. № 4 (74). С. 123–128.
4. Настасійчук О.В. Об'єктивна аксіологічна система та її пряма і непряма інтерпретація: Ларенц vs Алексі. *Ерліхівський журнал*. 2024. Вип. 8. С. 51–57.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації.

5. Настасійчук А. В. Определение юриспруденции оценок Карлом

Ларенцом: юридический силлогизм, субсумция, правоположение. *Legea și viața*. 2017. № 5/2 (305). С. 95–98. ISSN: 1810-309X

6. Настасійчук О. Творча біографія Карла Ларенца: неогегельянство, чинність права, юриспруденція оцінок, методологія правознавства, правильне право і т. д. *Jurnalul juridic național: Teorie și practică*. 2017. Nr. 2 (24). С. 31–34. ISSN: 2345-1130

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

7. Настасійчук О. В. Анте- та постдискурсивне літературне поле юриспруденції оцінок Карла Ларенца: неогегельянський вплив Юлія Біндера. *Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 2–3 червня 2017 р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2017. С. 16–19.

8. Настасійчук О. В. Аргументативні можливості юриспруденції інтересів. *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 16–17 червня 2017 р.). Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2017. С. 16–19.

9. Настасійчук О. В. Визначення юриспруденції інтересів: канон тлумачення, ціль, зважування інтересів, аргументативна предтеча. *Актуальні питання теорії та практики застосування сучасного вітчизняного та міжнародного права* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 9–10 червня 2017 р.). К. : Центр правових наукових досліджень, 2017. С. 7–11.

10. Настасійчук О. В. Визначення юриспруденції оцінок Карлом Ларенцом: правильне право і/або ідея права. *Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 12–13 травня 2017 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2017. С. 15–17.

11. Настасійчук О. В. Визначення юриспруденції оцінок Карлом Ларенцом: чинність права. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 19 травня 2017 р.). У 2-х т. Т. 1. Одеса : Видавничий дім

«Гельветика», 2017. С. 31–33.

12. Настасійчук О. В. Правова реальність як нормативно-аргументативна система. *Громадянське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 31 березня – 1 квітня 2017 р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2017. С. 9–12.

13. Настасійчук О. В. Соціологія права Євгена Ерліха та юриспруденція оцінок Карла Ларенца: лінії перетину. *Антропосоціокультурна природа права* : збірник матеріалів наукової конференції (Чернівці, 25–27 травня 2016 р.). Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. С. 90–93.

14. Настасійчук О. В. Юриспруденція понять та її аргументативні можливості. *Публічне і приватне право: конституційні засади та інноваційні тенденції* : збірник матеріалів Міжнародної юридичної науково-практичної конференції (м. Київ, 22 червня 2017 р.). Київ. : Видавничий дім «АртЕк», 2017. С. 23–34.

15. Настасійчук О.В. До питання модальної реконструкції юриспруденції оцінок Карла Ларенца. *Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні : питання взаємодії* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Ужгород, 10 – 11 травня 2019 р.). Ужгород : Ужгородський національний університет, 2019. С. 111–114.

16. Настасійчук О.В. Від «Зважування благ Карла Ларенца до «Зважувального вирішення Томаса Ріма : Ідея і Контрідія в рамках однієї наукової школи. *Актуальні питання правової теорії та юридичної практики* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 7–8 серпня 2020 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2020. С. 6–9.

17. Настасійчук О. В. «Класик за життя» : Карл Ларенц в спогадах своїх учнів. *Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів* : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 31 липня – 1 серпня 2020 р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2020. С. 11–15.

18. Настасійчук О. В. Юридична методологія і теорія юридичної аргументації: Карл Ленц про Роберта Алексі *Національні та міжнародні*

стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 6 – 7 серпня 2021 р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2021. С. 10–13.

19. Настасійчук О. В. Імплицитність та експліцитність юриспруденції оцінок як ступені її раціональності. *Гідність – основа прав людини* : збірник матеріалів Всеукраїнського круглого столу (м. Чернівці, 8 грудня 2022 р.). Чернівці : Букрек, 2022. С. 71–74.

20. Настасійчук О.В. Принципи свободи, справедливості та юридичної певності як основа концептуальної реконструкції юриспруденції оцінок. *Свобода – основа прав людини* : Збірник матеріалів Всеукраїнського круглого столу (м. Чернівці, 9 грудня 2023 р.). Чернівці : Букрек, 2023. С. 84–90.

Результати дисертаційної роботи повною мірою відображені у вказаних вище публікаціях. Постановка завдань здійснена науковим керівником. Усі науково значимі результати отримані автором особисто, але за погодженням і під керівництвом наукового керівника.

На підставі аналізу тексту дисертаційної роботи, наукових праць автора та Протоколу контролю оригінальності дослідження встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації.

Робота підготовлена та обговорена на кафедрі теорії права та прав людини Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Основні положення дисертаційної роботи представлені автором на 14 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: *Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 2–3 червня 2017 р.; *Сучасний стан і перспективи розвитку держави і права* : Міжнародна науково-практична конференції, м. Львів, 16–17 червня 2017 р.; *Актуальні питання теорії та практики застосування сучасного вітчизняного та міжнародного права* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 9–10 червня 2017 р.; *Правова держава: напрямки та тенденції її розбудови в Україні* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, Україна, 12–13 травня 2017 р.;

Правозастосування: теорія, методологія та практика : Міжнародна юридична науково-практична конференція «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 13 квітня 2017 року; *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє*, Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 19 травня 2017 р.; *Громадянське суспільство в Україні: проблеми забезпечення правотворчої діяльності* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 31 березня – 1 квітня 2017 р.; *Антропосоціокультурна природа права* : Наукова конференція, Чернівці, 25–27 травня 2016 р.; *Публічне і приватне право: конституційні засади та інноваційні тенденції* : Міжнародна юридична науково-практична конференція «Актуальна юриспруденція», м. Київ, 22 червня 2017 року; *Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні : питання взаємодії* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Ужгород, 10–11 травня 2019 р.; *Актуальні питання правової теорії та юридичної практики* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Одеса, 7 – 8 серпня 2020 р.; *Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 31 липня – 1 серпня 2020 р.; *Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення : тенденції та перспективи розвитку* : Міжнародна науково-практична конференція, м. Харків, 6–7 серпня 2021 р.

10. Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація Настасійчука О.В. є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що свідчать про досягнення поставленої у роботі мети.

Структура роботи зумовлюється метою і завданнями дослідження. При цьому дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють дев'ять підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності галузі знань, з якої вона подається для захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і теоретико-прикладною значимістю дисертаційна робота Настасійчука О.В. відповідає галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право. Здобувачем повністю виконано освітню і наукову складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертація на тему: «Юриспруденція оцінок Карла Ларенца», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 081 Право, відповідає всім вимогам, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №507 від 03.05.2024 р.), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом МОН України від 12.01.2017 р. №40.

13. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Настасійчука Олександра Ваисльовича «Юриспруденція оцінок Карла Ларенца», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право, за її актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки і розв'язання проблеми, практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам п. 6 - 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №507 від 03.05.2024 р.).

За результатами публічної презентації результатів дисертації та їх обговорення на засіданні кафедри від 30.08.2024 р. теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, дисертацію Олександра Васильовича Настасійчука «Юриспруденція оцінок Карла Ларенца» рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій раді для здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

30.08.2024

Голова кафедрального засідання

Доктор юридичних наук, професорка,

Завідувач кафедри теорії права та прав людини

Наталія Гураленко

